

Nyilatkozat egy újabb pótadóról

A Magyar Lapkiadók Egyesülete megdöbbenéssel értesült arról, hogy a Parlament múlt héten olyan törvényt („Törvény a Nemzeti Kulturális Alapról”) fogadott el, melynek alapján a kiadóknak árbevételük egy-húsz százalékát kell befizetni egy központi alapba, amelynek rendeltetéséről, felhasználásáról egy kuratórium dönt. Példátlan lépesnek tartjuk, hogy a társadalmi szervezetekkel történt előzetes konzultáció nélkül egy ilyen törvény megszülethetett. Ez az árbevétel-arányos adó számos kiadványt csődbe vihet, mely ismét sokak munkahelyét veszélyezteti.

Ugyanakkor nem értünk egyet azzal sem, hogy a lapkiadók ne dönthessék el, hogy lehetőségeik alapján miként támogatják a kultúrát. A kiadók ez irányú tevékenysége eddig is sok millió forintba rúgott. Ezentúl viszont kizárólag a kiadók viselik majd a kuratórium által kedvezményezett lapok, kiadók finanszírozásának terheit, más gazdasági csoportoknak gazdasági teljesítményük arányában ebből nem kötelezően kell kivenni részüket.

A jelen törvény lehetővé teszi, hogy a vállalatok, illetve lapkiadók pénze a kultúra olyan területére jusson, melynek támogatása terveik között egyáltalában nem szerepelt. Ez ellen határozottan tiltakozunk, s felhívjuk a törvényhozók, a kormány figyelmét, hogy változtasson a szabályozáson.

Ezúton továbbá bejelentjük: kérni fogjuk a törvény alkotmányossági felülvizsgálatát. Megjegyezzük még azt is, hogy egy gazdasági év közepén a piacgazdaság körülményei közepette sem tanácsos egy egész szakma árképzését befolyásoló visszamenőleges hatályú döntést hozni. Ahogy a törvény előzetes vitája, így ennek indoklása is elmaradt.

Magyar Lapkiadók Egyesülete
Elnöksége

■ Támadás a Kodály téren

Futóbajnoknak sem rossz

A Sárosi utcában lakó Cs. Sz. egy vidéki kávéházban dolgozik, s késő este ment haza a munkából, amikor megtámadták. A Diófa megállónál szállt le az autóbusról, s elhaladt a Kodály téri ABC előtt, amikor

a kivágatlan részen hátulról valaki leteperte. Az ismeretlen támadó aranyláncot, aranygyűrűt s kézitáskát rabolt, mintegy 25 ezer forint értékben. A tettes elfutott. A nyomozók körözik a vakmerő támadót.

OTDK a tanárképzőn

A XXI. Országos Tudományos Diákköri Konferencia Pedagógia – Pszichológia – Könyvtartudomány – Közművelődés szekciójának rendezvényei zajlanak április 6-8-ig a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán. Az ünnepélyes megnyitó ma, 14 órakor lesz a JATE Auditorium Maximumában, ahol a konferenciát dr. Balogh Tibor, tanszékvezető főiskolai tanár, az OTDK szakmai bizottságának ügyvezető elnöke köszönti. A résztvevőket dr. Szalay István, a JGYTF főigazgatója üdvözlí, majd dr. Garai László, a filozófiai tudó-

mányok doktora, az MTA Pszichológiai Intézetének tudományos tanácsadója tart előadást *Természettudomány és a Pszichológia* címmel. A tanárképző főépületében és az I. számú gyakorló általános iskolában szekcióülésekkel folytatódik a konferencia április 7-én, a nap végén a JATE Aulájában hangverseny várja a résztvevőket. Ünnepélyes eredményhirdetéssel ér véget az OTDK, április 8-án reggel 9 órakor adják át a díjakat a JATE Auditorium Maximumában. Az OTDK programjai, a felolvasó ülések nyilvánosak.

■ Bay Zoltánt végakarata szerint szülőföldjén, a gyulavári református temetőben helyezik végső nyugalomra Nagyszombatban, április 10-én. Hamvainak hazahozatala alkalmából és életműve időszerűségétől indítva több helyen rendeznek megemlékezéseket a tudományos világ nagy halottjáról. A szombati és hétfői budapesti rendezvények után ugyancsak hétfőn Hódmezővásárhelyen, a városháza dísztermében előadást tart *Bor Zsolt* akadémikus, tanszékvezető egyetemi tanár (JATE) „*Bay Zoltán és az új méterszabvány*” címmel. A délután 5 órakor kezdődő előadást követően, este 8-kor *Bay Zoltánné, Marx György, Németh Judit, Németh Magda és Radnai Gyula* részvételével ankétot rendeznek *Németh László és Hódmezővásárhely* címmel (az író és a fizikust barátság kötötte össze). Szegeden az akadémiai bizottság székházában tudományos emlékülést tartanak kedden 14 órától, melynek előadói: Marx György, Bor Zsolt, *Toró Tibor* a temesvári egyetem tanszékvezető professzora, *Benedict Mihály* egyetemi docens (JATE) és *Zallár Andor*, a SZOTE Központi Könyvtár igazgatója.

Bay Zoltánról, a nagyformátumú tudósról – aki hat évig töltötte be a professzori tisztelet a szegedi tudományegyetem Elméleti Fizikai Tanszékén és 1991-ben az egyetem „honoris causa” doktora lett – több alkalommal olvashattak ezeken a hasábkokon; alighanem mégis keveset tudunk róla.

Találkozás a fogadalmi templomban

Nagynevű kortársai, nemzedéktársai közül Szent-Györgyi Alberthez „több mint fél évszázados szívbeli belső kapcsolat” fűzte. Tíz esztendővel ezelőtt jelent meg a Valóságban Bay Zoltán magyarra fordított írása: Szent-Györgyi kiencvenedik születésnapján, Woods Hole-ban, a Tengeri Biológiai Intézetben rendezett ünnepségen mondta el. Olyan emlékeket sorjázott benne, amelyeknek itthon még a magyar vonatkozásai is ismeretlenek voltak addig.

A barátság Szegeden született; így ír erről a fizikus: „...Szent-Györgyi Albert életének tanuja vagyok az 1930-as évek eleje óta, mikor mindketten a szegedi egyetemre ke-

Aki „megtapogatta” a Holdat Bay Zoltánra emlékeznek Szegeden

A huszadik század egyik legkiemelkedőbb kísérletező fizikusa, Bay Zoltán 1992. októberében hunyt el Washingtonban

rültünk, professzorként; ő a biokémiai, én az elméleti fizikai tanszékre. Szegedre jövetelem után sokat jártam a fogadalmi templomnak arra a karzatára, ahol a nagy orgona állt, mert szerettem hallgatni jó barátom, Antos Kálmán orgonaművész játékát az akkoriban Magyarországon legkitűnőbbnek tartott orgonáján. Egy alkalmommal egy fiatal párra lettem figyelmes, akik ugyanoda jöttek zenét hallgatni: fiatalos arcú férfi és intelligens, mosolygós arcú nő. Az orgonajáték szünetében összeismerkedtünk; elmondtuk egymásnak, kik, mik vagyunk, s Albert rögtön elmondta, hogy a biológia merőben új fejlődését várja a kvantumelmélet, a nagy gondolatai alapján. A feleség, Nelli, mosolyogva figyelmeztetett: vigyázzak, mert Albitól nem lesz nyugtom. Nem is volt, nagy örömömre, mert beszélgetéseink mindig élvezetesek és fordulatosak voltak.”

Azt is mondhatnánk, akár csak e két kitűnő tudós – élete.

A gyárat meg kell menteni...

Azokról a „fordulatosokról” azonban, amelyeket a háború utolsó hónapjai hoztak számukra, bizonyára szívesen lemondtak volna. Bay Zoltán 1936-ban elvállalta az Egyesült

Izzó Tungsram Laboratóriumának vezetését; 1937-ben lett az Akadémia levelező tagja, *tudománytörténeti jelentőségű felfedezéséről, az elektronsokszorozóról tartotta székfoglalóját.* (Nem véletlen, hogy a világ legnagyobb műszaki kiállításán, a washingtoni Történelmi és Technológiai Múzeumban két magyar alkotás kapott központi helyet: *Eötvös Loránd* gravitációs mérőműszere – a híres Eötvös-inga – és Bay elektronsokszorozója, amely ezerszeresen megjavította a részecskék kimutatásának időfelbontását.) A Tungsramban a háború alatt radar-kísérletekbe kezdett kutatócsoportjával (1946-ban sikerült a Hold által visszavert radar-visszhangot kimutatnia). A német megszállás után ezt a gyárat és kutatóhelyet is a föl akarták robbantani, illetve kitelepíteni. Bay kapcsolatot talált az ellenállásban részt vállaló Szent-Györgyivel, letartóztatták.

„Jankovich Dénes kereskedelmi vezérigazgatónk... mihelyt értesült elfogatásomról, azonnal felkereste a Deutsche Industrie Comission főnökét és közölte vele, itt az alkalom, hogy megadják azt a segítséget, melyet néhány héttel azelőtt ígértek. A Comission főnöke és helyettese ... elmond-

ták Jankovichnak és nekem, tudják, a németek ezt a háborút elvesztették. Tudják azt is, hogy a Tungsram szoros kapcsolatban van az amerikaiakkal. Ők minden tőlük telhető segítséget megadnak nekünk, ha bajba keveredünk, azt remélve, hogy majd egyszer, a háború utáni számonkérések alkalmával tanuskodunk amerikai barátaink előtt, hogy ők – bár kényszer alatt állottak – nem voltak rossz emberek és segítettek, ahol tudtak. Így szabadultam ki.”

„Szép arca, szeme volt.”

Ezt Az első tízperc című versben (a Tücsökzene ciklusban) írta *Szabó Lőrinc* – Bay Zoltánról. Embert barátjáról – tartja a szólas, de nemcsak az emberi minőséget, hanem a fizikus széles körű érdeklődését is mutatja a névsor: még a debreceni református kollégiumban kötött barátságot *Gulyás Lászlóval* és *Szabó Lőrinnel*; Németh László így köszöntö a számára megküldött fizikai témájú tanulmányát: „...külön meglepetés, hogy ezzel egy volt debreceni diák, Szabó Lőrinc és Gulyás Pál osztálytársa tért vissza a magyar esszé írók tán nem egész méltatlan családjába.” *Kodolányi János, Móricz Zsigmond, Illyés Gyula, Zilahy Lajos, Kodály Zoltán* – íme a „modern humanista” fizikus személyes köre. És persze *Gábor Dénes, Neumann János*...

Amerikába menekült, a koncepciós perek elől, 1948-ban; háza az ottani magyarság egyik szellemi központja volt. Kutatásainak eredményeként is 1983 óta egy méter az a távolság, amelyet a fény egy másodperc 299 792 458-ad része alatt megtesz; a fény sebessége ettől kezdve pontosan meghatározott állandó.

1991. októberében a gyulavári református lelkészlak, a szőlőház falán táblát helyeztek el, a következő felirattal: „A Holdat ott láttam elsétálni a torony mögött, és azt kérdeztem a felnőttektől, ha felmáshznék a toronyra, meg tudnám-e tapogatni a Holdat?”

S. E.

MÉG MINDIG
NEM KÉSŐ, HOGY
MEGVARRJA HÚSVÉTI
RUHÁJÁT!

A világszerte ismert

burda divatos és pontos
szabásmintái alapján.

**A hozzávaló anyagot pedig
azonnal, helyben
kiválaszthatja
MÉTEROSZTÁLYUNK SZÍNES
TAVASZI ÁRUKÍNÁLATÁBÓL.**

**SZEGED
NAGYÁRUHÁZ**

A Szegedi Közlekedési Vállalat pályázatot hirdet

IGAZGATÁSI ÉS JOGI OSZTÁLYVEZETŐ

munkakör betöltésére.

A munkakör – vállalati átszervezéssel létrehozott – új szervezeti egység tevékenységének koordinálását foglalja magában.

Az osztályvezető feladata:

A vállalat teljes körű jogi, szervezési, igazgatási, rendészeti, biztosítási és kárrendezési tevékenységének irányítása és ellenőrzése.

Pályázati feltételek:

- Állam- és jogtudományi karon szerzett diploma
- Jogtanácsosi szakvizsga
- Legalább 5 éves szakmai, vezetői gyakorlat
- Erkölcsei bizonyítvány

A munkakör 1993. május 1-jétől tölthető be, határozatlan időtartamra.

Bérezés: megegyezés szerint.

Pályázatokat rövid szakmai önéletrajzzal, vezetői és szakmai koncepciók ismertetésével, a végzettséget tanúsító okiratok másolatával 1993. április 16-ig a vállalat igazgatójának címezve (6720 Szeged, Zrínyi u. 4-8.) kérjük megküldeni. Bővebb felvilágosítást Nemes László igazgató ad személyesen vagy a 62/311-714-es telefonszámon.

Helyi Dealer kerestetik

Egy nagynevű nyugat-európai
haszonjárműgyártó cég
magyarországi képviselője
partnereket keres területi
járműértékesítéshez Debrecen,
Eger és Szeged körzetében.

Partnereink kiválasztásánál
előnyben részesítjük azokat,
akik a járművek szervizellátását is
biztosítani tudják.

Kérjük, hogy ajánlatukat – cégük
rövid bemutatásával – a következő
jeligére küldjék a kiadóba:
„Új lehetőség 1395/12.”